

KANNANOTTO HALLITUKSEN ESITYKSEEN TYÖAIKALAIKSI

Kirkon akateemiset – Kyrkans akademiker AKI r.y. lausuu huomionsa hallituksen esityksestä työaikalaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 158/2018). Esitetyt huomiot koskevat uskonnollisia toimituksia ja tehtäviä suorittavia työntekijöitä, Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa noin 6 000 viranhaltijaa ja työntekijää.

Tiivistelmä

Lakiesityksen ongelmat

1. Esitys uskonnollista työtä tekeviä työntekijöitä koskevaksi soveltamisalapoikkeukseksi ylittää EU:n työaikadirektiivin 17. artiklan antaman mahdollisuuden poiketa direktiivin sääntelystä;
2. Uskonnollista työtä tekeviä työntekijöitä koskevaa soveltamisoikeutta koskeva perusteluteksti (lakiesityksen s. 72) on sisäisesti ristiriitainen ja antaa virheellisen kuvan nykytilasta.

Esitetyt ratkaisut

1. Esitettävän työaikalain soveltamispoikkeusta uskonnollisessa työssä (2 § 1. mom. 2) kohta muutetaan seuraavasti (poisto ~~yliviivattu~~ suluissa):
 - 2) työntekijästä, joka suorittaa uskonnollisia toimituksia (ja tehtäviä) evankelis-luterilaisessa kirkossa, ortodoksisessa kirkkokunnassa ja muussa uskonnollisessa yhteisössä.
2. Uskonnollista työtä koskevan soveltamisalapoikkeuksen perusteluja (lakiesityksen sivu 72) muutetaan seuraavasti (lisäys **lihavalla**, poisto ~~yliviivattu~~ suluissa):

Momentin 2 kohdan mukaan lain soveltamisalan ulkopuolella olisivat työntekijät, jotka suorittavat uskonnollisia toimituksia (ja tehtäviä) evankelis-luterilaisessa kirkossa, ortodoksisessa kirkkokunnassa tai muussa uskonnollisessa yhteisössä. Myös tämän poikkeuksen soveltaminen edellyttäisi jatkossa, että työntekijöiden työaika ei määritellä eikä valvota ja työntekijä voi itse päättää työajastaan. Näin ollen sellainen tavanomainen seurakuntien järjestämä toiminta, olisi jatkossakin työaikalain piirissä. Jatkossa voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin 2 kohdan mukainen poikkeus koskisi kaikkia kirkkoja ja muita uskonnollisia yhteisöjä siltä osin, kun niissä toimivat työntekijät suorittavat uskonnollisia toimituksia (tai tehtäviä) ja kun edellä kuvatut yleiset edellytykset täyttyvät.

Kirkon akateemiset – Kyrkans akademiker AKI r.y. on Suomen Kanttori-urkuriiliton, Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen teologiliiton muodostama, Akavaan kuuluva työmarkkinajärjestö, jolla on jäseninä noin 5 700 alan työntekijää ja opiskelijaa.

1. Uskonnollista työtä tekeviä koskeva soveltamisalapoikkeus

Ristiriita EU:n työaikaladirektiivin kanssa

EU:n työaikaladirektiivin (2003/88/EY) 17. artiklassa annetaan jäsenvaltioille oikeus "poiketa 3.–6, 8. ja 16. artiklan säännöksistä, kun kyseessä olevan toiminnan erityispiirteiden vuoksi työajan pituutta ei mitata ja/tai määritellä ennalta tai työntekijät voivat päättää siitä itse ja erityisesti kun on kyse: ... c) työntekijöistä, jotka suorittavat uskonnollisia toimituksia kirkoissa ja uskonnollisissa yhteisöissä".

Työaikalakiesityksessä esitetään, että työaikalakia "ei, lukuun ottamatta sen 15 § 3 ja 4 momenttia, sovelleta työntekijään, jonka työaika ei ennalta määritellä eikä sen käyttöä valvota ja siten työntekijä voi itse päättää siitä ja kun kysymys on: ... 2) työntekijästä, joka suorittaa uskonnollisia toimituksia ja tehtäviä evankelis-luterilaisessa kirkossa, ortodoksisessa kirkkokunnassa tai muussa uskonnollisessa yhteisössä".

Uskonnollisilla toimituksilla tarkoitetaan julkisesti suoritettavia *uskontokunnan virallisia palveluksia*. Evankelis-luterilaisessa kirkossa näitä toimituksia ovat jumalanpalvelukset sekä kaste, avioliittoon vihkiminen ja hautaan siunaaminen (Kirkkojärjestys, 2. luku). EU:n työaikaladirektiivissä uskonnollisten toimitusten suorittaminen on käännetty mm. *officiating religious ceremonies* (engl.) ja *im liturgischen Bereich ... beschäftigt sind* (saks).

Esitetty soveltamisalapoikkeus on siis laajempi, kuin minkä EU:n työaikaladirektiivin 17. artikla sallii säädettäväksi. Soveltamisalapoikkeuksessa tulee noudattaa EU-direktiivin sanamuotoa.

Soveltamisalapoikkeusta ei tule tarpeettomasti laajentaa

Nykyisen työaikalain (605/1996) mukaan 2 § 1. mom. 2) kohdan soveltamisalapoikkeus koskee ainoastaan työntekijöitä, "jotka suorittavat uskonnollisia toimituksia evankelis-luterilaisessa kirkossa, ortodoksisessa kirkkokunnassa tai muussa uskonnollisessa yhteisössä." Nykyisen työaikalain sanamuoto on EU:n työaikaladirektiivin (2003/88/EY) mukainen, toisin kuin lakiesityksen sanamuoto.

Nykyinen soveltamisalapoikkeus ei koske kaikkea uskonnollista työtä vaan ainoastaan uskonnollisia toimituksia suorittavia viranhaltijoita ja työntekijöitä. Tämä ilmenee työaikalakia koskevan hallituksen esityksen (HE 34/1996 vp) perusteluista, joissa todetaan, että "[l]akia ei siten sovellettaisi uskonnollisia toimituksia suorittavaan seurakuntapapistoon eikä kanttoreihin". Myös se tosiasia, että muuta hengellistä työtä tekevien *viranhaltijoiden* osalta on annettu kirkon työaika-asetus (33/1998), rajaa nykyisen soveltamisalapoikkeuksen koskemaan vain seurakuntapapistoa ja seurakuntakanttoreita.

Lakiesitys laajentaa työaikalain soveltamisalapoikkeusta tarpeettomasti. Kaikkien uskonnollisten tehtävien sisällyttäminen poikkeukseen on vastoin EU:n työaikaladirektiivin 17. artiklaa.

Esitetty soveltamisalapoikkeus jättäisi näin ollen kaikki uskonnollisia tehtäviä tekevät työntekijät työaikalain soveltamisen ulkopuolelle suoraan lain nojalla. Muutos koskisi arviolta n. 5 500–6 500 työntekijää (hengellisen työn viranhaltijoita sekä kaikkia hengellistä työtä tekeviä työsuhteisia). Tällaista muutosta ei tule edistää työsuojelullisten näkökohtien vuoksi.

Ratkaisuehdotus

Kirkon akateemiset AKI r.y. esittää, että uskonnollista työtä koskevaa esitettävän työaikalain soveltamisalapoikkeusta muutetaan seuraavasti (poisto ~~yliviivattu~~ suluissa):

2) työntekijästä, joka suorittaa uskonnollisia toimituksia (ja tehtäviä) evankelis-luterilaisessa kirkossa, ortodoksisessa kirkkokunnassa ja muussa uskonnollisessa yhteisössä.

2. Lakiesityksen perustelut

Esitetty perustelu

Lakiesityksen perusteluissa todetaan uskonnollisesta työstä seuraavasti (s. 72):

Momentin 2 kohdan mukaan lain soveltamisalan ulkopuolella olisivat työntekijät, jotka suorittavat uskonnollisia toimituksia ja tehtäviä evankelisuterilaisessa kirkossa, ortodoksisessa kirkkokunnassa tai muussa uskonnollisessa yhteisössä. Myös tämän poikkeuksen soveltaminen edellyttäisi jatkossa, että työntekijöiden työaika ei määritellä eikä valvota ja työntekijä voi itse päättää työajastaan. Näin ollen sellainen tavanomainen seurakuntien järjestämä toiminta, jossa työntekijät eivät voi vapaasti päättää omista työajoistaan, olisi jatkossakin työaikalain piirissä. Jatkossa voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin 2 kohdan mukainen poikkeus koskisi kaikkia kirkkoja ja muita uskonnollisia yhteisöjä siltä osin, kun niissä toimivat työntekijät suorittavat uskonnollisia toimituksia tai tehtäviä ja kun edellä kuvatut yleiset edellytykset täyttyvät.

Esitetyn perustelun ongelmat

Lakiesityksen perustelut toistavat säännöksessä olevan laajennoksen EU:n työaikadirektiivin (2003/88/EY) sallimaan soveltamisalapoikkeukseen. Myös perustelutekstiä on tältä osin korjattava poistamalla uskonnolliset tehtävät soveltamisalapoikkeuksesta ja jättämällä tekstiin ainoastaan uskonnolliset toimitukset.

Lakiesityksen perusteluista saa myös kuvan, että jatkossa uskonnollisia toimituksia suorittavilta työntekijöiltä edellytetään työaika-autonomiaa, mikäli nämä halutaan jättää lain soveltamisalan ulkopuolelle. Näin pitää ollakin. Kappaleen loppupuoli ("Näin ollen sellainen...") antaa kuitenkin ymmärtää, että "tavanomainen seurakuntien järjestämä toiminta" olisi jo nyt työaikalain piirissä (vrt. "jatkossakin").

Ilmaisusta "tavanomainen seurakuntien järjestämä toiminta" ei käy ilmi, mihin työntekijäryhmiin viitataan. Nykyisin osaan seurakuntien työntekijöistä noudatetaan työaikalakia, toisiin taas ei, ja nimenomaan tavanomaista seurakuntatyötä tekeviä viranhaltijoita on tällä hetkellä työaikalain soveltamisen ulkopuolella, vaikka heillä ei työaika-autonomiaa olekaan. Siksi nykytilaa kuvaavaa virkettä on korjattava.

Ehdotettu ratkaisu

Kirkon akateemiset AKI r.y. esittää, että uskonnollista työtä koskevaa esitettävän työaikalain soveltamisalapoikkeusta muutetaan seuraavasti (lisäys **lihavalla**, poisto **yliviivattu** suluisissa):

Momentin 2 kohdan mukaan lain soveltamisalan ulkopuolella olisivat työntekijät, jotka suorittavat uskonnollisia toimituksia (~~ja tehtäviä~~) evankelisuterilaisessa kirkossa, ortodoksisessa kirkkokunnassa tai muussa uskonnollisessa yhteisössä. Myös tämän poikkeuksen soveltaminen edellyttäisi jatkossa, että työntekijöiden työaika ei määritellä eikä valvota ja työntekijä voi itse päättää työajastaan. Näin ollen sellainen tavanomainen seurakuntien järjestämä toiminta, jossa työntekijät eivät voi vapaasti päättää omista työajoistaan, olisi jatkossakin työaikalain piirissä. Jatkossa voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin 2 kohdan mukainen poikkeus koskisi kaikkia kirkkoja ja muita uskonnollisia yhteisöjä siltä osin, kun niissä toimivat työntekijät suorittavat uskonnollisia toimituksia (~~tai tehtäviä~~) ja kun edellä kuvatut yleiset edellytykset täyttyvät.

Lisätietoja:

Kirkon akateemiset – Kyrkans akademiker AKI r.y.
Jussi Junni
Toiminnanjohtaja
(09) 4270 1507
jussi.junni@akiliitot.fi